

Voortgang aanvraag R&D en Innovatie Nationaal Groeifonds

Versterkt conflictoplossend vermogen

Deze presentatie bevat:

Samenvatting waarom en onderbouwing (dia 2)

Uitwerking *theory of change* en ontwikkelproducten, rollen en volhoudbaarheid (dia 3-8)

Verwachte, realistische rol juridische instituties/dienstverlening (dia 9)

Relatie tot regulering en rol ministeries/JenV en hoe gesprek daarover te voeren (dia 10-13)

Planning activiteiten tot 3 februari 2022 en bijeenkomsten (dia 14-15)

Op basis van feedback NGF op quickscan en stakeholdersbijeenkomst 14 oktober 2022 (dia 3 - 8)

17 Oktober 2022

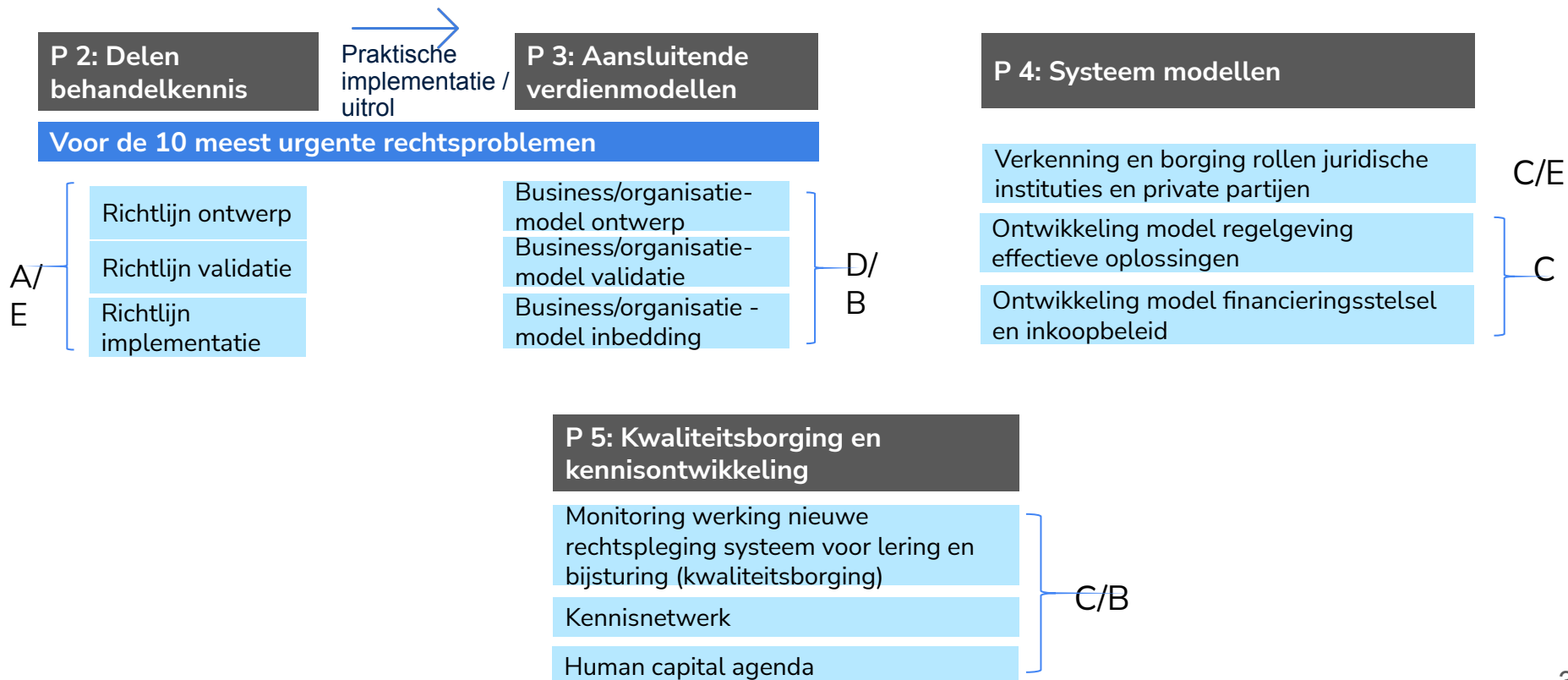

Verkenning leidde tot volgende gedeelde uitgangspunten

- **Conflictoplossing versterken heeft grote waarde ...**
 - SCP: Nederlanders verwachten dat overheid problemen oplost, meer sociale cohesie, minder polarisatie.
 - Geschilbeslechtingdelta: laat teruggang zien, brede trend, geen deelprobleem: ruimtelijk,, economisch, maatschappelijk
 - Het glas is half vol, economisch, qua klimaat, qua welzijn veel meer te winnen dan de kosten
- **Huidige structuren belemmeren ...**
 - Pilots, onderzoek, ideeën uit parlement, mediation, herstelrecht, sociale advocatuur, rechtspraak, capaciteit ministerie lopen tegen grenzen op.
 - Geen onwil, maar in huidige structuren heeft niemand voldoende prikkels, geld, menskracht, existentiële nood om echt door te pakken.
- **Samen versterken Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatiecapaciteit is verkennen waard ...**
 - Een echte OenO en Innovatiestructuur kan helpen: van data, wat werkt, opschalen en de structuren die dat bevorderen.
 - Die structuur bestaat wel in de zorg bouw, klimaat of andere sectoren: duidelijke route voor wat beter werkt naar invoering.
 - Motiverend om te doen, betrokkenheid, we worden aantrekkelijker als plek om te werken.
- **Een gemotiveerde groep ontwikkelaars**
 - Onder denktanks, wetenschappers, rechters, OM, in juridische dienstverlening die enthousiast aan verbeteringen werken en doorbraken willen zien
- **Zie uitwerking en onderbouwing met data en analyses in:**
 - Nederlands Juristenblad 21 oktober, Conflicten hanteerbaar maken, De rol van het recht versterken, p. 2562-2572.
 - En internationaal vergelijkend met people-centred justice beweging en methodieken, HiiL, Delivering Justice, Rigorously, A guide to people-centred justice programming, September, 2022

Feedback NGF: Programmalijnen in detail uitwerken (wie, wat, hoe impact)

E Programmalijn 1: Data-infrastructuur voor conflicten en oplossingen

Hoe waarde betere conflictoplossing realiseren? (Theory of change)

Ontwikkelcentra leveren **effectieve procedures, interventies, werkwijzen**

Rechtspraak/instituties/rechtsdiensten kunnen daarmee beter/vaker **rechtvaardige overeenstemming/beslissingen** leveren voor rechtsproblemen

Individuele rechtzoekenden, bedrijven en overheden **kunnen verder** met leven, werken, produceren, wonen, zorgen, ordenen, groeien...

=> **economische groei, welzijn, gelijkheid, sociale cohesie + bijdrage grote transities zoals klimaat, woningbouw, energie, agrarische sector**

Meer motivatie,
aantrekkelijker werk
met autonomie

Meer effectiviteit,
gezag en vertrouwen

Macro-effecten zo
goed mogelijk
kwantificeren

Hoe inspanning vol te houden en te blijven versterken?

In Groeifonds termen: actoren, “producten” en “verdienmodellen”

Rol ontwikkelcentra en kennisinstellingen

Nu:

- Ervaart ontwikkeling betere procedures/interventies als opdracht
- Kernen bestaan al voor sommige conflictgebieden (bijv. Letselschaderaad/STAB) of voor type dienstverlening (bijv. Kenniscentrum Raad voor Rechtsbijstand/PIP Rechtspraak, zie sheet 9)
- Kring van experts uit kennisinstellingen begeleidt
- Jaarlijks budget van €200/1000k voor kleine pilots/ad hoc onderzoek. Business case voor individuele innovaties vaak niet rendabel (ervaring Startup wereld)..

In voorstel:

- Nemen op zich systematisch effectieve procedures/interventies/werkwijzen te leveren (zie dia 8)
- Passen gevalideerde ontwikkelmethoden toe, waarin wetenschap en praktijk samen komen. Worden systematisch gevoed door vaste kring van expertise van buiten recht/conflictoplossing: data-science, user-centred design, logistiek
- Focussen op “wat werkt” voor conflict en aansluitende route. Idealiter organiseer je op alle conflictgebieden en organisatiemodellen het hele traject van probleem naar oplossing, maar dat is ingewikkeld omdat dan alle organisaties moeten invoegen in een groot systeem. Daarom een behandelprotocol wat iedereen in de keten kan toepassen gericht op de route van probleem naar oplossing. Met tools om deze te gebruiken.
- Andere centra kunnen zich richten op passende organisatiemodellen met sluitende financiering voor iedere ketenpartner. Die zorgen dat voor burger aansluitende routes (probleem-oplossing) ontstaan (dia 9).
- Jaarlijks budget van €1/5m voor gestructureerde ontwikkeling. In tranches afhankelijk van resultaten (eis NGF)

Verkenning ontwikkelcentra, coalities en werkpakketten per conflictgebied (P. 2)

Conflictgebieden	Mogelijke ontwikkelcentra en partners
Ruimtelijke conflicten (bestemmingsplan, omgevingsverg., handhaving)	STAB , <i>Commissie MER</i> , <i>Gemeente Amsterdam</i> , <i>Universiteit Groningen</i>
Werkconflicten in MKB	<i>Universiteiten?</i>
Samenwerkingsconflicten in MKB	Hogeschool Zuyd/UMaastricht?
Scheiding/jeugd	NJI, Project scheiden z. schade, Justice 42, CJIB, <i>Universiteit Leiden</i>
Letsel	Letselschaderaad , <i>VU</i> , <i>Utrecht</i>
Schulden	Jungmann (HU, UvA), VJI, gemeenten, Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden (2022-2025, voortbouwend op Brede schuldenaanpak)
Burenoverlast	Gemeente Den Haag, <i>Rotterdam</i> , <i>VNG</i> , <i>HiiL</i>
Strafrechtelijke interventies	VvE ZSM, <i>RJN</i> , <i>ULeiden</i> , <i>NSCR</i> , <i>RadboudU</i> , <i>Raad voor strafrechtstoepassing</i>
Grootschalige hersteloperaties	UU, VU, (Belastingdienst, Mijnbouwinstituut)

Resultaten per conflictgebied
Coalitie: directe partijen, hulpverleners/vertegenwoordigers, neutrale derde partijen, ontwikkelaars
Gebruikerspanels directe partijen opzetten
Standaard-uitkomsten valideren en meten
Goede praktijken/onderzoek > richtlijn “wat werkt”
Onderzoek oplossingen leemtes behandelkennis
Versterkers/barrières voor stakeholders > implementatieplan en knelpunten
Iteratief, lerend systeem

Verkenning Ontwikkelcentra, coalities en werkpakket per organisatie-model (P. 3)

Organisatie- en verdienmodellen	Mogelijk ontwikkelcentrum en partners
Probleemoplossende bestuursrechtelijke keten	STAB , <i>Universiteit Groningen + ?</i>
Oplossingsvoorziening lokale conflicten + 20% doorverwijzing (rechtshuizen, overlegrechters)	Rechtspraak, <i>Universiteit Leiden (Hartendorp)</i>
One-stop (voorportaal-info-mediation-rechts-beslissing-nazorg) conflictoplossing	Rechtspraak, Justice 42
Probleemoplossende experts/(rechts)hulp	Kenniscentrum Raad voor Rechtsbijstand , <i>Amsterdam Law Hub</i>
Probleemoplossende (betekenisvolle) strafrechtelijke keten	Universiteiten, VvE ZSM?
Gebruiksvriendelijke, conflict-voorkomende contracten	Legal design experts, Notariaat vernieuwers

Resultaten per model
Coalitie van aanbieders en modellen voor kennisdeling (IP en staatssteun proof)
Duurzame en schaalbare verdienmodellen (uit gebruikersbijdragen, subsidie, andere bronnen)
Organisatiemodellen (rollen, logistiek)
Continue, iteratieve verbetering vanuit klantbehoeften
Inbedding in regels en regulering (input voor Programmalijn 4)
Opleidings- en arbeidsmarktaanpak

Rol rechtspraak/institutes/rechtsdiensten

Gemeenten, uitvoeringsorganisaties, rechtspraak, Juridisch Loket, OM, advocatuur voor kleinbedrijf, gefinancierde rechtsbijstand, rechtsbijstandverzekeraars, mediation, sociaal-juridische dienstverlening

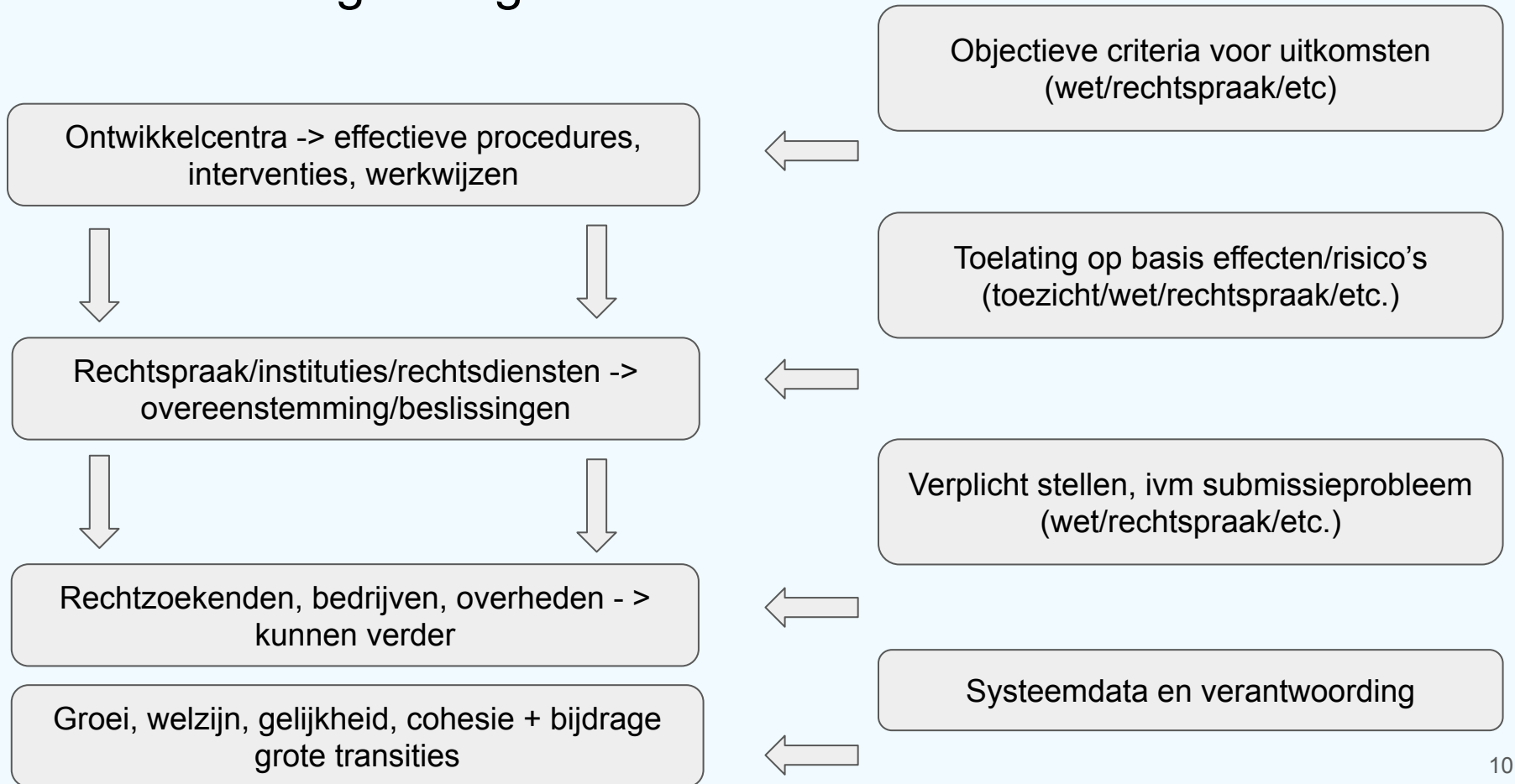
Nu:

- Hun professionals in frontlinie willen mensen/bedrijven/overheden effectief kunnen helpen
- Gebruik huidige procedures neemt af
- Ad hoc ideeën uit praktijk en politiek zetten ontwikkeltoon
- Kleine ontwikkelcentra; ontwikkeling vermengd met dagelijkse praktijk en belangen bij eigen rol/positie in stelsel
- Juridisch Loket heeft belangrijke signaleringsrol (800.000 klantvragen/jaar).
- Ieder centrum bestrijkt vele soorten conflicten
- Ketenontwikkeling moeilijk; voor gebruiker geen aansluitende routes

In voorstel:

- Aansluiting bij missies die steeds vaker bestaan uit rechtvaardige oplossingen voor mensen (Juridisch Loket, Raad voor Rechtsbijstand, rechtsbijstandverzekeraars) en/of maatschappelijke effectiviteit (Rechtspraak)
- Ontwikkeling krijgt focus en autonomie ten opzichte van dagelijkse praktijk
- Verzekerd van systematisch verbeterde procedures/interventies/werkwijzen
- Inclusief model sluitende financiering voor opschaling (voor iedere ketenpartner) en voor ontwikkeling
- Bereidheid invoering te overwegen (houden controle over invoering samen met wetgever)

Relatie met regulering

Rol JenV en politiek

Nu:

- De politieke agenda en het maatschappelijke debat is een belangrijke rode draad. Kernwaarden van democratische rechtsstaat zijn in geding gekomen.
- Effectieve conflictoplossing nog niet als expliciete kerntaak
- Gericht op instandhouden/toezicht rechtspraak, rechtsbijstand, OM, juridische beroepen
- Ontwikkelt procedures/interventies/werkwijzen via wetgeving
- Op basis van ad hoc onderzoek, pilots, politieke ideeën, reactie op incidenten
- Financiert onafhankelijke rechtspraak/instituties/rechtsdiensten
-

In toekomst:

- De visie van een 'conflictarm Nederland' met veel passie neerzetten zal sterk resoneren.
- Onderzoek en ontwikkeling "*evidence-based*" georganiseerd op afstand dagelijkse routines
- Apart ontwikkelcentrum voor effectieve regulering/toezicht
- Bereidheid invoering te overwegen (houdt controle over invoering samen met parlement)
- (Laten) monitoren effectieve uitkomsten/impact
- JenV kan geleidelijk systeemverantwoordelijkheid effectieve conflictoplossing gaan dragen
- Verbeterde toegang tot recht herstelt relatie burger/ overheid

Hoe gesprek met JenV en juridische instituties voeren?

Kennisinstellingen gaan ontwikkelcentra vormen met perspectief op invoering van nieuwe procedures/interventies/werkwijzen

- Welke behoeften/wensen/zorgen spelen aan de kant van JenV en instituties?
 - Wens sluitende financiering nieuwe diensten/grotere schaal; Zorg dat zaken bij rechtspraak/OM wegvloeien; Tegelijk overbelasting; Wens aansluiting op voorfase;
- Hoe kunnen we tot een gezamenlijk verhaal komen, dat voor iedereen werkt?
 - Sluitende financiering en aansluiting op rechtspraak/OM; Door hogere effectiviteit minder kosten per rechtsprobleem en meer bereik;
- Hoe gaan nieuwe procedures/interventies/werkwijzen breed worden ingevoerd zonder dat JenV en Rechtspraak zich vooraf committeren?
 - Kwaliteitscriteria voor acceptatie zijn belangrijk. 'Hoe zorg je er voor dat de criteria voor acceptatie helpen om wat er ontwikkeld wordt naar de markt/ praktijk te krijgen?' Idealiter committeren de Rechtspraak en J&V zich aan criteria gebaseerd op KPI's en wordt bij het voldoen aan de criteria afname gegarandeerd.

Uitkomst 'moeilijke' gesprekken

- Problematiek verdient nadere aandacht
- Is er voldoende draagvlak bij advocatuur en rechtspraak, en genoeg duidelijkheid over verwachting rondom rolverdeling?

JenV

- JenV zit nog in fase van onderzoek naar die problematiek en wat hun rol daar in kan zijn
- Op dit moment niet bereid om in te stappen en daarmee voorstel via departementale route in te dienen

Constatie: JenV heeft afgelopen jaar weinig aan convenen voor gemeenschappelijke aanpak voor R&D en innovatie voor verbeterde conflictoplossing gedaan.

JenV reageert vanuit een rolverlegenheid. Dit komt mede door:

- een R&D en innovatie programma voor conflictoplossing is een grote opgave, probleemoplossing als thema is intimiderend, vraagt om langdurige en volledige commitment, deelnemende partijen kijken naar JenV voor regie en leiderschap.
- zitten al lang met dit dossier, relaties met rechtspraak en advocatuur zijn al lastig.
- JenV voelt zich verantwoordelijk voor bestaande organisaties en ingericht op beheer (niet zo zeer vernieuwing)
- gebrek aan (ontwikkel)capaciteit

Rechtspraak

- zorgen over domeinverlies
- zoekende naar rol in het geheel
- rechters willen graag meer naar probleemoplossing, maar dat is moeilijk binnen huidige context (kan R&D daar een oplossing voor vinden?)

Ontwikkelcentrum, coalitie, werkpakket voor regulerings-model (P. 4)

Regulerings-, inkoop- en financieringsmodellen	Centrum
Regulering en toezicht	Expertisecentrum JenV of HiiL, <i>Planbureaus,</i> <i>Kennisinstellingen</i> <i>(Groningen?)</i>
Inkoop betere procedures/interventies/werkwijzen	Kenniscentrum Raad voor de Rechtsbijstand?
Financieringsmodellen	Expertisecentrum JenV of HiiL, PWC?

Resultaten
Ontwerp regulatory sandbox voor testen en experimenten
Ontwerp principes/toelatingsstelsel voor procedures/interventies/werkwijzen
Ontwerp stelsel voor verplichte interventies (submissieprobleem, sancties)
Ontwerp principes/stelsel voor inkoop door rechtsdiensten
Ontwerp principes/stelsel voor financiering ontwikkeling en diensten

Ontwikkelactiviteiten	Status
Quicksan aanvragen	✓
Theory of change uitgewerkt en ontwerp programmaliijnen	✓
Coalities per rechtsprobleem en organisatiemodel vormen en verbreden.	<i>Gesprekken lopen</i>
Rol/bijdrage van partners in onderzoek, ontwikkeling en implementatie bepalen	<i>Gesprekken lopen</i>
Ontwikkelmethodieken bepalen en toetsen	<i>Ontwerp bespreken 17 november</i>
Gedetailleerd activiteitenplan	<i>Eerste schets</i>
Concept samenwerkingsovereenkomsten	<i>Ontwerp bespreken 17 november</i>
Aansluiting op bestaande initiatieven	<i>Voldoende in kaart</i>
Resultaten samenwerking: wat is er al aan quick wins gerealiseerd	<i>Organisatiemodel burenoverlast</i>
Begroting/deelbegrotingen	<i>Ontwerp hoofdlijnen 17 november</i>
Moeilijke gesprekken en governance structuur/stichting	<i>Knelpunten helder, nu vertalen</i>
Wijze van bemensing stichting en sleutelposities	<i>In gesprek met kandidaten</i>
Belemmeringen, weerstand, risico-management	<i>Eerste verkenning</i>
Narratief en campagne (voor responsief en evidence-based werken)	<i>Eerste publicaties komen uit</i>
Verkennen subsidie route en departementale route	<i>Overleg departement 20 okt</i>
Effectenanalyse	<i>Tweede versie werksessie 21 okt</i>

De sessies

Week	Datum	Tijd	Type sessie	Onderwerp
				<i>kernteam formeren en eerste ring eromheen</i>
33	di 16 aug	14-16:00	werksessie	quicksan (ingeleverd)
34	wo 24 aug	12-13:30	werksessie	mogelijke structuur werkpakketten per conflict gebied en verdienmodellen
35	vr 2 sep	9-10:30	werksessie	voorbereiding stakeholdersbijeenkomst
37	di 13 sep	16-17:30	stakeholdersbijeenkomst	presenteren grote idee, probleem, doelstelling en oplossing
38	do 22 sep	16-17:30	werksessie	inventarisatie deelcoalities en teams die eigenaarschap nemen
39	ma 26 sep	17-21:00	werkdiner	theory of change en programmalijnen uitdiepen
40	ma 3 okt	15:45-17:00	werksessie	ontwikkelmethodieken verkennen
41	vr 14 okt	9-10:30	stakeholdersbijeenkomst	presentatie theory of change
42	vr 21 okt	9-10:30	werksessie	moeilijke gesprekken vertalen in governance structuur
44	wo 2 nov	12-13:30	werksessie	methoden en eerste begroting
44	vrij 4 nov	9-10:30	werksessie	contouren samenwerkingsovereenkomst met kennisinstellingen
45	ma 7 nov	17-21:00	werkdiner	verbinden, vergroten, versterken bestaande ontwikkelcentra
45	do 10 nov	16-17:30	publieksessie	grote idee presenteren, lanceren plan
46	do 17 nov	16-17:30	stakeholdersbijeenkomst	presentatie voorstel met begroting in concept (basisparameters) en go/no go
47	wo 23 nov	12-13:30	werksessie	governance en bemensingprocedure
49	vr 9 dec	9-10:30	werksessie	-
51	wo 21 dec	12-13:30	werksessie	-
1	vr 6 jan	9-10:30	werksessie	-
2	di 10 jan	17-21:00	werkdiner	-
3	wo 18 jan	12-13:30	werksessie	-
3	do 19 jan	16-17:30	publiekssessie	ondertekeningsceremonie
4	wo 25 jan	12-13:30	werksessie	laatste loodjes
5	wo 1 feb	12-13:30	werksessie	allerlaatste komma
5	vr 3 feb	23:00	Sluiting indieningsloket	ingediend